

Από τη Συριανή ντοπιολαλιά

Επιμέλεια: του αείμνηστου +Ανδρέα Γ. Πασσά

====

Οι σελίδες που ακολουθούν είναι με Αλφαβητική σειρά.
Στο Αρχείο που παραλάβαμε οι σελίδες ήταν χειρόγραφες
και δακτυλογραφήθηκαν.

====

Τα Γραμματα :-

Υ – Φ – Χ – Ψ – Ω

Δεν υπάρχουν στο Αρχείο που παραλάβαμε.

Προς τα κάτω είναι οι επόμενες σελίδες...

A

αβάρα	=	σπρώξε, απώθησε (ναυτική λέξη)
αβδέλα	=	βδέλλα, υδρόβιο σκουλήκι
άγανα, το	=	κατακάθια του καφέ ή κριθαριού
αγγειό	=	δοχείο νυκτός
αγκιλώνω	=	προξενώ πόνο με αγκάθι
αγκιλώνομαι	=	πλήττομαι από αγκάθι
αγλύφωτο, το	=	σημείο ή θέση που δεν γλυτώνει
αλιφόνι	=	είδος πορώδους φυτού
αλαφρόπετρα, η	=	ελαφρόπετρα
αλαφός, ο	=	ελαφρός
αλατζάς, ο	=	είδος υφάσματος
αλαφρύς, ο	=	ελαφρύς
αλαφρώνω	=	ελαφρώνω
αλείβω	=	αλείφω
αλειχήνα, η	=	λειχήνα, δερματικό εξάνθημα
αλεντρίδα, η	=	είδος βρώσιμου χόρτου
αλεντρίζω	=	ξεσηκώνω, ενοχλώ, εκνευρίζω
αλέστα, η	=	χειρόξυλο για το παιχνίδι τσούνι
αλιδόνα, η	=	είδος ισχνού χταποδιού
αλυγαριά, η	=	φυτό λυγαριά
αλλοίμονος	=	αλλοίμονο, αλίμονο
αμάδες, οι	=	ομαδικό παιχνίδι με πέτρες
αμαξωτός, ο	=	δρόμος για οχήματα
αμάχομαι	=	εχρέβομαι
αμουρούνα, η	=	είδος μεγάλου πράσινου εντόμου
Αμουριανός, ο	=	καταγόμενος από Αμοργό
Αμοργός, η	=	Αμοργός
αμπουρκούνα, η	=	καρπός, φρούτο μπουρνελιάς
αμπλαούμπλας, ο	=	απρόσεκτος, άτσαλος, ασυμάζευτος
αναβρούχα, η	=	αναβριχιά, ανομβρία
ανάσκιλο, το	=	ανάσκελο, ύπιο στην κολύμβηση
ανεγαλλιάζω	=	αναγαλλιάζω, ευχαριστιέμαι
ανελιγώνω	=	λειώνω
ανεγούλα, η	=	αναγούλα, ναυτία, αηδία
ανργουλιάζω	=	αναγούλιάζω, αηδιάζω
ανερούφα, η	=	ρουφήχτρα, περιδίνηση θάλασσας
αντέτε	=	πηγαίνετε, φύγετε
αντείτε	=	πηγαίνετε, φύγετε

ανεγαλλιάζω	=	αναγαλλιάζω, ευχαριστιέμαι
ανεκατεύβω	=	ανακατώνω
ανεμαλλιάζω	=	αναμαλλιάζω, ξεχτενίζω
ανεμαλλiάρης, ο	=	αναμαλλiάρης, αχτένιστος
ανεπνέω	=	αναπνέω, ανασαίνω
ανεσαίνω	=	ανασαίνω, αναπνέω
άνεση, η	=	κράτημα αναπνοής στην κατάδυση
ανεσούμπαλος, ο	=	ακατάστατος, απεριποίητος
ανομάτοι, οι	=	άτομα, πρόσωπα
ανοματέοι, οι	=	άτομα, πρόσωπα
ανταγιάντιστος, ο	=	ανυπόφορος, μη ανεκτός
αντράκλα, η	=	χορτο σαλάτας, γλυστρίδα
αντραλίζομαι	=	ζαλίζομαι, έχω ίλιγγο, ζάλη
αξαδέρφη	=	εξαδέλφη
αξάδερφος, ο	=	εξάδελφος
άξαχας, ο	=	ειδος πετρώματος, τσακπακόπετρα
αξόβεργα, η	=	ιξόβεργα, κολλώδης βέργα
απέ	=	ύστερα, μετά
αξυπόλυτος, ο	=	ξυπόλυτος
απλάκοτος, ο	=	απρόσεκτος στις εκφράσεις, γκαφατζής
απλέω	=	πλέω
απόξω	=	απ έξω
απού	=	αφού
άπωσον	=	φύγε, απομακρύνσου
άρα	=	δύχτι για πουλιά
αργολάβος	=	εργολάβος
αρόδου	=	για πλοίο σταματημένο εκτός λιμένος
αροπλάνο, το	=	αεροπλάνο
αρφανός	=	ορφανός
αρφανοτροφείο, το	=	ορφανοτροφείο
ασβούρα, η	=	σβούρα
αρμίδι, το	=	αλιευτικά συνεργα (καλάμο, τρίχα, αγκίστρι, φελός, μολυβαριά)
αρχινεύω	=	αρχίζω
αρχινίζω	=	αρχίζω
άτελος, ο	=	ισχνος, αδύναμος
άτς	=	επιφώνυμα επιτυχίας
αυγομαζέω	=	ετοιμάζομαι
αυτού	=	εκεί
αυτουδά	=	εκεί ακριβώς
αυτουδανά	=	εκεί ακριβώς
αυτουπέρα	=	εκεί

Αφανιστής, ο	=	Άη Γιάννης
αφνός, ο	=	φωτιά Άη Γιάννη
αφχάριστος, ο	=	αχάριστος
άχου	=	επιφώνυμα έκπληξης ή λύπης
αχτάρης, ο	=	καταστηματάρχης κιγκαλερίας
αψανά	=	δυνατά

B

Βαβά	=	χτύπημα, τραύμα (λέξη νηπίων)
Βάγϊα, τα	=	Κυριακή των Βαίων
Βάγϊο, το	=	πλεκτός σταυρός από φύλα φοινικιάς
Βαγϊώ, των	=	Κυριακή των Βαίων
βαγϊοκλαδίζω	=	καλοπιάνω, κανακεύω
βατσιμάνης, ο	=	φύλακας πλοίου (ναυτική λέξη)
βγοδώνω	=	συντομεύω, περατώνω
βεγγέρα, η	=	βραδυνή επίσκεψη, συναναστροφή
βερβελιά, η	=	κόπρος αιγοπροβάτων
βιζαβί	=	απέναντι, καρσί
βιζικάντι, το	=	εμπειρική ιατρική μέθοδος, έμπλατρο
βογγύλη, το	=	γογγύλη, γλυκειά ρέβα
βολοδέρνω	=	τρυγυρνώ άσκοπα
βούβα, η	=	σκασμός, σιωπή
βούβα, η	=	γούβα λάκκος, κοίλη επιφάνεια
βουβός, ο	=	μουγκλος, κωφάλαλος
βούδι, το	=	βόδι
βούζουνας, ο	=	δερματική διόγκωση, σπυρί
βουδιά, η	=	κόπρος βοδιού
βουλάω	=	κατεδαφίζω
βούλημα, το	=	ενέργεια καυεδάφισης, κατεδαφισμένο
βουλημένο, το	=	ερείπιο, γκρεμισμένο
βουρβούλακας, ο	=	βρυκόλακας
βουτηχτής, ο	=	καταδύτης
βρισκούμενα, τα	=	υπάρχοντα, ευρισκόμενα φαγώσιμα
βρούτσα, η	=	βούρτσα, ψήκτρα
βυζάκωμα, το	=	προσκόλληση, απομύζηση
βυζακώνω	=	προσκολλώμαι, απομυζώ
βυζί, το	=	θηλή πλοκάμου χταποδιού

Γ

γάϊλα, η	=	δηκτική, επιθετική, καυγατζού
γανιάζω	=	ξεραίνεται η γλώσσα, διψώ
γάτης, ο	=	γάτος
γδύνου	=	ξεκίνα να γδύνεσαι
γέμελλος, ο	=	δίδυμος
γεροντοκομείο, το	=	γηροκομείο
γιάδε	=	κοίτα, άκου, πρόσεξε
γιάδες	=	κοίτα, ακου, πρόσεξε
γιάε	=	κοίτα, να, ιδού
γιάντες	=	είδος παιχνιδιού μνήμης
γκέλι, το	=	αναπήδημα στο έδαφος
γιογκιό, το	=	δοχείο νυκτός
γκιρίζι, το	=	υπόνομος
γλυκάδι, το	=	ξύδι
γλυκατζής, ο	=	ζαχαριπλάστης
γλυκατζίδικο, το	=	ζαχαροπλαστείο
γλύτζα, η	=	ρύπος, βρώμα
γλύτζης, ο	=	ρυπορός, βρωβμιάρης
γνέφω	=	κάνω νεύμα
γοδάρω	=	τρώγω με βουλιμία, με όρεξη
γοζομαι	=	γογγύζω, έχω ανησυχία
γούλα, η	=	εσωτερικό λάχανου, κουνουπιδιού
γούλα, η	=	στομάχι, κοιλιά πουλιών
γουλί, το	=	πλήρες κούρεμα κεφαλιού, (με την ψιλή)
γούλια, τα	=	αποστάσεις παιχνιδιού με βώλους
γούλια, τα	=	ούλα δοντιών
γούνα, η	=	είδος ψαριού
γούπα, η	=	γόπα
γουπί, το	=	μικρή γόπα
γουργούλα, η	=	τρόπος κωπηλασίας από τημ πρύμνη
γούργουρας, ο	=	αρσενικό περιστέρι
γραδάρω	=	μετρώ ποιότητα υγρών, υπολογίζω
γραπώνω	=	αρπάζω, τσακώνω

δαγκανάρι, το	=	βραχίονας ζωϊκών ειδών
δαγκάνω	=	δαγκώνω
δαγκωματιά, η	=	δαγκωνιά
δαμάλι, το	=	μοσχάρι, μοσχαρίσιο κρέας
δαμαλάκι, το	=	έντομο, πεταλουδίτσα
δαντελλέτα, η	=	δαντέλλα
δεκαστήριο, το	=	δικαστήριο
δεκαστής, ο	=	δικαστής
δεσποτικό, το	=	κατοικία του επισκόπου, δεπότη
διαίτα, η	=	δίαιτα
διαλέω	=	διαλέγω
διαλύστηκα	=	χτενίστικα
διαλυστήρα, η	=	τσατσάρα, χτένα
διοποιάω	=	ειδοποιώ
Δομένικος, ο	=	Κυριάκος (λατινικής προέλευσης)
δον	=	τίτλος (πρόθεμα ονόματος) καθολικών ιερέων
δοντοκάρα, η	=	μεγάλο δόντι
δοποιάω	=	ειδοποιώ
δόσες, οι	=	δόσεις
δροσοπεζούλας, ο	=	τεμπέλης
δρύμες, οι	=	ημέρες απώλειας τριχών (τον Αυγουστο)
δρώνω	=	ιδρώνω
δόκω, θα	=	θα δώσω
δώνω	=	δίνω

Ε

έαμε	=	ναι, βεβαίως
έδρωσα	=	ίδρωσα
εδωνά	=	εδώ ακριβώς
εδωναπέρα	=	εδώ ακριβώς, εδώνα
ειτεμή	=	δίνω
εκειδά	=	ει δε μη, άλλως, αν όχι
εκειδά	=	εκεί ακριβώς
εκειδανά	=	εκεί ακριβώς
εκειδαναπέρα	=	εκεί ακριβώς
εκειδαπέρα	=	εκεί ακριβώς
εκειπέρα	=	εκεί
ελεμοσύνη, η	=	ελεημοσύνη
ελενήντα, τα	=	ενενήντα
ελικία, η	=	ηλικία
έμπα	=	μπες, είσελθε
έμπας	=	μπες, είσελθε
έμπυο, το	=	πύον δερματικών τραυμάτων
έμφορας, ο	=	έφορος
επιδέξιο, το	=	δοχείο νυκτός
επίζουλος, ο	=	επικίνδυνος, επιρρεπής
ηλιαράκι	=	ασθενής, συννεφιασμένη ηλιοφάνεια
ηξεύρω	=	γνωρίζω
ήρχα	=	ήλθα, έφθασα
ηρών, χο	=	ηρώνον, πλατεία ηρών

Σημ.: στα ρήματα το ε της αύξησης μετατρέπεται σε η (ενδεικτικά μερικά ρήματα):

ήβαλα, ήβγαλα, ήγραψα, ήδεσα, ήδωσα, ήκανα, ήκοψα, ήλαβα, ήλεγα, ημπήκα, ηξάπλωσα, ήξευρα, ηπήα, ηπήρα, ήπιασα, ηπλήρωσα, ήπλυνα, ηπότισα, ήπρεπε, ήσκαψα, ήτρεξα, ήφαγα, ηφόρεσα, ηφώναξα, ήψαλα.

Z

ζαβλακωμένος, ο	=	κουρασμένος, ανόρεκτος
ζαβλακώνομαι	=	έχω ατονία, κόπωση, ανορεξιά
ζάφτι, (κάνω)	=	δαμάζω, καταφέρνω, επιβάλλομαι
ζβέλτα	=	γρήγορα, ταχέως
ζβελτάδα, η	=	ταχύτητα, ευκινησία
ζβέλτος, ο	=	γρήγορος, ταχύς, ευκίνητος
ζβραχνιάζω	=	βραχνιάζω
ζβράχνιασμα, το	=	βράχνιασμα
ζβραχνιασμένος	=	βραχνιασμένος
ζελιδιά, η	=	πηχτή
ζεμπερέκι, το	=	ο κόκορας της μπετούγιας
ζεμπίλι, το	=	μεγάλος σάκκος από πλεκτή ψάθα
ζευγαρίζω	=	σκάβω, καλλιεργώ τη γή, οργώνω
ζιμπουνάκι, το	=	υποκοριστικό του ζιμπούνι
ζιμπούνι, το	=	κοντό μωρουδιακό ρούχο
ζοχάδα, η	=	(αυτός που) θυμώνει, νευριάζει
ζοχαδιάζω	=	(τον) θυμώνω, (τον) νευριάζω
ζοχαδιάζομαι	=	θυμώνω, νευριάζω
ζοχάδας, ο	=	θυμωμένος, νευριασμένος, ζοχαδιακός
ζοχός, ο	=	είδος χόρτου βουνού
ζουλάω	=	πιέζω, συνθλίβω
ζουμπερό, το	=	σκωπτική προσφώνηση
ζουμπίζω	=	ζουπίζω, πιέζω, συνθλίβω
ζουμπουρλίδικος	=	παχουλός, ζουμερός
ζύα, τα	=	ζύγια, ζύγισμα (χαρταετού)
ζύγια, τα	=	ζύγισμα, βάρη

Η

ηλιράκι, το	=	ασθενής, συνεφιασμένη ηλιοφάνεια
ηξεύρω	=	γνωρίζω
ήρχα	=	ηλθα, εφθασα
ηρών, το	=	ηρώων, πλατεία ηρώων
ήντα	=	τί
ήσαμε	=	περίπου μέχρι
ησπερινός, ο	=	εσπερινός
ησυχρός	=	αισυχρός

Θ

θάμα, το	=	θαύμα
θάρχω	=	θα έλθω
θεμωνιά, η	=	μικρό αγροτικό κτίσμα - αποθήκη
θερίδα, η	=	εσοχή στον τοίχο (θυρίδα)
θέτε	=	θέλετε
θολάμι, το	=	σκωπτικό, στραβές
θρονιάζομαι	=	καλοκάθομαι, βολεύομαι
θαμπός	=	θαμπός

Ι

ίντα	=	τί
ίσα	=	φύγε
ίσαμε	=	περίπου, μέχρι
ίσκα, η	=	φυτίλι
ισπερνός, ο	=	εσπερινός
ισυχρός	=	αισυχρός

Κ

καβατζάρω	=	ξεπερνώ, παρακάμπτω
κάβω	=	καίω
κάβει	=	καίει
κόβομαι	=	καίγομαι
καϊλεύομαι	=	έχω καημό, σφοδρή επιθυμία
κακόμαρος, ο	=	κακόμοιρος
κακωσύνη, η	=	παληόκαιρος
κακοκαιρονάχεις	=	κακό καιρό να έχεις
κακοχράχεις	=	κακό χρόνο (συντμ.) να έχεις
κακοχρονονάχεις	=	κακό χρόνο να έχεις
καλόγερος, ο	=	σπυρί, δερματικό εξάνθημα, μαύρη
καλογριά, η	=	είδος μικρού αφρόψαρου
καλαμπούκι, το	=	καλαμπόκι
καμπατζές, ο	=	κλουβί σύλληψης πουλιών
καμώνω	=	ωριμάζω, προσποιούμαι
καμώνομαι	=	ωριμάζω, προσποιούμαι
κάνα	=	κανένα (συντμ.)
καναπελίκι, το	=	ριχτάρι του καναπέ
κανταράκι, το	=	μικρό όργανο ζύγισης
καντινάρι, το	=	μεγάλο ώριμο γλυκό ρόδι
καντουνάκι, το	=	γωνίτσα
καντούνι, το	=	γωνιά
κάπαλο, το	=	αποξηραμένο τραύμα, (κόντρα)
καπελλέτα, η	=	γυν. καπέλλο που καλύπτει και τα αυτιά
καπλάνα, η	=	μεγάλος χαρταετός (στεφανωτό)
καραβόλοι, οι	=	μεγάλα σαλιγκάρια
καρακατσούνα, η	=	κακογραφία
κάρδαμος, ο	=	είδος φυτού σαλάτας
καρεκλόπανο, το	=	υφασμάτινο κάλυμμα καρέκλας
καρένα, η	=	κόκκαλο του κορμού σουπιάς ή πτηνού
κάρκαδο, το	=	αποξηραμένο σωματικό υγρό
καρσί	=	απέναντι, αντίκρυ
καρφόχριστος, ο	=	φιλάργυρος, τσιγκούνης
κατελάω	=	δαπανώ, ξοδεύω, αδειάζω
κατρακύλα, η	=	επικλινή επιφάνεια
κατσιάζω	=	μαραίνω, μαραζώνω

κατσιασμένος, ο	=	μαραζωμένος, ισχνός
κατσικλιά, η	=	παγαποντιά, πονηριά
κατσικλιάρης, ο	=	παγαπόντης, πονηρός
κατσουφράς, ο	=	είδος μεγάλου πράσινου εντόμου, χρυσόμυγα
κατωπόδαρα, τα	=	κάτω μέρος του κρεβατιού
καφερή, η	=	βοηθητικό βιβλίο λύσεων, λυσάρι
καψώνομαι	=	πεισμώνω
κεράς, ο	=	κηροποιός, κηροπώλης
κερατούκλης, ο	=	σκωπτική προσφώνηση
κεφαλάς, ο	=	είδος σπουργίτη
κιαπέ	=	και μετά, ύστερα
κικιρίκια, τα	=	μικρά αράπικα φυστίκια
κιάλας	=	τόσο σύντομα, επί πλέον
κλαβανή, η	=	φωταγωγός της στέγης
κλύφι, το	=	μαξιλαροθήκη
κλωθοβαράω	=	καθυστερώ, κωλυσιεργώ
κλωθογυρίζω	=	καθυστερώ, κωλυσιεργώ
κλωστηρού, η	=	εργαζόμενη στο νηματοουργείο
κλωτσιδί, το	=	κλωτσιά, λάκτισμα
κοζάρω	=	βλέπω, παρατηρώ
κόκκορας, ο	=	μοχλός κλειδαριάς
κοκκοράκι, το	=	παυσίπονο της δεκαετίας του '50
κομητάτο, το	=	συγκροτημένη ομάδα καρναβαλιού
κομμάτι	=	λίγο
κονιζιά, η	=	άγριο φυτό υγρών τόπων
κόντιτο, το	=	γλυκό κεράσματος
κοντραστάρω	=	ελέγχω, επιπλήττω, αντιστέκομαι
κόντρα, η	=	αποξηραμένο αίμα τραύματος
κοντύλι, το	=	λίθινο μολύβι γραφής σε πλάκα
κοντυλιάζομαι	=	στραβοκαταπίνω
κοπλιμεντάς, ο	=	φιλοφρονητικός, μαλαγάνης
κοπλιμεντού, η	=	φιλοφρονητική, μαλαγάνα
κορδή, η	=	χορδή
κορδίζω	=	χορδίζω, τονίζω τον ήχο
κοροδεύω	=	κοροϊδεύω
κορκός, ο	=	κρόκος αυγού
κόρυζα, η	=	δίψα
κορυζιάζω	=	διψώ
κότσι, το	=	ανθεκτικό χαρτόνι
κοτσώνω	=	δένω με κότσι, βιβλιοδετώ
κόφα, η	=	κοφίνι, μεγάλο καλάθι
κουλαντρίζω	=	καταφέρνω, καθοδηγώ, φέρνω εις πέρας

κουμάρα, η	=	κουμάρι, πήλινο σκεύος νερού
κουμαράς, ο	=	κουμπαράς, σκεύος αποταμίευσης
κουμάσι, το	=	κοτέτσι
κουμνί, το	=	μικρό πήλινο κιούπι, βάζο
κουνάμενος, ο	=	κουνιστός (φράση σεινάμενος-κουνάμενος)
κουντουρίδι, το	=	χαρούπι, ξυλοκέρατο
κουντουριδιά, η	=	χαρουπιά, ξυλοκερατιά
κουντούρτι, το	=	υπερκινητικότητας (κυρίως στα παιδιά)
κουντουρντίζω	=	υπερκινούμαι, δεν ησυχάζω
κουντροβάλα, η	=	απότομη πτώση
κουντροβαλάω	=	απότομα πέφτω στο έδαφος
κουρελάς, ο	=	κουρελού
κουσελεύω	=	κουτσομπολεύω, διαδίδω, σχολιάζω
κουσελιάρης, ο	=	κουτσομπόλης
κούτουλο, το	=	χτύπημα με το κεφάλι
κούτσα, η	=	τυλιγμένη ποσότητα νήματος, μαλλιού
κουτσούνα, η	=	πασχαλινό κουκλόμορφο αρτοσκεύασμα
κρατούνι, το	=	προζύμι, μαγιά παρασκευής ψωμιού
κρεμανταλάς, ο	=	ασουλούπωτος, ασυμμάζευτος
κρεμμυδασκέλα, η	=	αγριοκρεμμύδα του βουνού
κρεμνάω	=	κρεμώ, αναρτώ
κρυόκωλος, ο	=	(σκωπτικό), σαχλός
κρυόμπλαστρος, ο	=	(σκωπτικό), σαχλός
κύταλο, το	=	ημίσκληρο, περίβλημα ψωμιού, πετσούρι
κωλέτης, ο	=	θηλυπρεπής, γυναικωτός
κωλοβαράω	=	κωλυσιεργώ, καθυστερώ
κωλοσαύραδο, το	=	(σκωπτικό), μικρή σαύρα
κωβιός, ο	=	μικρό ψάρι βυθού
κωμιτάτο, το	=	συγκροτημένη ομάδα καρναβαλιού

Λ

Λαζαρέττα, τα	=	περιοχή πλησίον Ερμούπολης, Λοιμοκαθακτήριο
λάζαρος, ο	=	πασχαλινό προσωπόμορφο αρτοσκεύασμα
λαϊνα, η	=	μεταλλικό δοχείο μεταφοράς γάλακτος
λακτέντο, το	=	(σκωπτικό), ανόητος, χαζός
λαλάρι, το	=	βότσαλο θάλασσας
λάλαρο, το	=	αφόρητη ζέστη, καύσωνας
λάλος, ο	=	αφελής, πολυλογάς
λαμπαδοφορία, η	=	λαμπαδηφορία
λάντζα, η	=	μηχανοκίνητη λέμβος μεταφοράς
λαούμι, το	=	λαγούμι, όρυγμα
λαρέντζος, ο	=	(σκωπτικό), χαζός
λάσκα	=	φύγε
λασκαριά, έχει	=	χάνει, του έχει λασκάρει η βίδα, μτφ. είναι τρελός
λασκέρνω	=	λασκάρω, χαλαρώνω
λείβεται	=	υπολείπεται
λειψανέβατος, ο	=	ασθενικός, καχεκτικός
λελέκι, το	=	(πελαργός), μτφ. πολύ ψηλός
λελές, ο	=	θηλυπρεπής
λευτεράτα, τα	=	εποχή προ της παντρείας
λευτερίτης, ο	=	διφθερίτις, ασθένεια
λεχτρικό, το	=	ηλεκτρικό
Λιβοχώρι, το	=	περιοχή πλησίον Ερμούπολης, δίπλα στο Βροντάδο
λίγγια, τα	=	ωμοπλάτες
λιγεύω	=	επιθυμώ, λιμπίζομαι
λίθι, το	=	άγουρος καρπός συκιάς
λιμάρης, ο	=	λαίμαργος
λιμέρνω	=	λιμάρω
λιμοκοντόρος, ο	=	αδέκαρος κομψευόμενος
λίξης, ο	=	λαίμαργος
λιριτζής, ο	=	αργυραμοιβός, μεταπράτης

M

μαγουλικά, η	=	μαντήλι κεφαλής και προσώπου
μαϊτζόβολο, το	=	βολικό, κατάλληλο, ενδεδειγμένο
μάκενα, η	=	φορτηγό αυτοκίνητο
μάκινα, η	=	φορτηγό αυτοκίνητο
μακρόταλος, ο	=	σωματότυπος με μακρύ κορμό
μαλάγρα, η	=	διαλυμένη τροφή για συγκέντρωση ψαριών (πάσι)
μαλαγρώνω	=	ρίπτω μαλάγρα για συγκέντρωση ψαριών
μαλαπέρδα, η	=	σκωπτικό ανδρικής φύσης
μαλαστούπα, η	=	στουπί προσανάματος, πατσαβούρα, σφουγγαρόπανο
μαλώτρα, η	=	αυτή που προκαλεί τσακωμό
μαλλιάρη, η	=	χορταριασμένη πέτρα βυθού
μαμ, το	=	φαγητό νηπίων
μαμμουνιάζω	=	μουδιάζω
μαμμούνιασμα, το	=	μούδιασμα
μαναρόξυλο, το	=	ξύλο-εργαλείο μεταφοράς καζανιών
μανέλα, η	=	τεμάχιο ξύλου ως εργαλείο
μανελιά, η	=	χτύπημα με τη μανέλα
μανετζόβολο, το	=	βολικό, κατάλληλο, ενδεδειγμένο
μανιατό, το	=	δυναμό, πολλαπλασιαστής ενέργειας
μανούρα, η	=	διορθωτικός ελιγμός, φασαρία
μανουρατζής, ο	=	αυτός που προκαλεί φασαρία, εριστικός
μαντανός, ο	=	μαϊντανός
μαντατεύω	=	δεν κρατώ μυστικό, κοινολογώ
μαντατούρης, ο	=	αυτός που δεν κρατά μυστικό
μαντέκα, η	=	γλοιώδης μαύρη ύλη (από μαγειρικά σκεύη) για μουςτάκι και γένια
μαντελίδα, η	=	χορτάρι με κίτρινες μαργαρίτες
μαξιλαρομάνα, η	=	θήκη μαξιλαριού καναπέδων
μαξούλι, το	=	απόλαυση, νοστιμιά
μαρόνα, η	=	συκιά άσπρων σύκων
μαρόνι, το	=	άσπρο σύκο
μάρτης, ο	=	ασπροκόκκινη κλωστή στον καρπό χεριού
μαρτυριά, η	=	μαρτυρικό της βάπτισης
μαύρη, η	=	σπυρί, δερματικό εξάνθημα, καλόγερος
μασαλιά, η	=	πολυλογία, μωρολογία
μασημός, ο	=	μάσημα
μάσκουλο, το	=	σιδερένιος μοχλός στήριξης κουφωμάτων

μασουλάω	=	μασώ
μασουλίθρα, η	=	μασημένη μπουκιά
μάτιση, η	=	προσθήκη, συνένωση, συγκόλληση
ματσακόνι, το	=	κτύπημα σκουριάς λαμαρίνας πλοίου
ματσίτικο, το	=	πορτοκάλι κόκκινου χυμού (σανγκουΐνι)
ματσολιά, η	=	ανοησία, κουταμάρα, βλακεία, απερισκεψία
μελανόχαρτο, το	=	χάρτης αποτύπωσης, καρμπόν
μέλει	=	ενδιαφέρει, νοιάζει
μέλερη, η	=	μελίγκρα
μελισσιά, η	=	άγριο φυτό βουνού
μεντάλια, η	=	μενταγιόν, κόσμημα λαιμού
μερμηγκιά, η	=	δερματικό εξάνθημα χεριών
μεταγίνει (δεν έχει)	=	(δεν έχει) ξανασυμβεί
μετακουνιέμαι	=	κινούμαι, αλλάζω θέση για να εξορκίσω το κακό
μηνάω	=	ειδοποιώ, διαμηνύω
μηνίγγι, το	=	κρόταφος, μηνίγγι
μήστητι	=	μνήσθητι
μιανής	=	κάποιας, μιας
μιανού	=	κάποιου, ενός
μικράτα, τα	=	παιδικά νεανικά χρόνια
μισερώνω	=	προκαλώ αναπηρία
μισοκολάκι, το	=	ισχνός, αδύνατος, μικρόσωμος
μισοπόρτι, το	=	άνω ή κάτω διπλοανοιγόμενης πόρτας
μίτζα, η	=	φιτίλι, θρυσάλλιδα
μολυβαριά, η	=	μολυβένιο βαρίδι στο ψάρεμα
μόνου	=	μόνο, λίγο, ελάχιστο
μότεμα, το	=	ξάφνιασμα, «πιάσιμο» μυών
μοτεύω	=	ξαφνιάζομαι, «πιάνομαι»
μουλάρα, η	=	πεισματάρα, δύστροπη
μουλαρώνω	=	πεισμώνω, δυστροπώ
μούλια	=	βρεγμένα, μουσκεμένα
μουλιάπα, η	=	σκωπτική προσφώνηση
μουντέρνω	=	μουντάρω, επιτίθεμαι
μουντζαλωμένος, ο	=	(μαυροπρόσωπος) ληστής νυχτερινών διαβατών (δεν χρησιμοποιείται σήμερα)
μουρέλο, το	=	στρογγυλό κομμάτι παλαμίδας, τόνου κ.λπ.
μουννέλαιο, το	=	μουρουνέλαιο
μουννόλαδο, το	=	μουρουνόλαδο
μουνντάρης, ο	=	άρπαγας, ανήθικος, πονηρός
μουννταριά, η	=	αρπαγή, πονηριά
μουνντάρικα, τα	=	πονηρά, ανήθικα
μουντζούφλης, ο	=	κακόκεφος, κακότυχος, γρουσουζής

μουρωμένος, ο	=	κρατά μούρη, μουτρωμένος
μουσικάντης, ο	=	μουσικός, οργανοπαίκτης
μουστερής, ο	=	δράστης, ύποπτος
μπαγδούκι, το	=	πολύ ξερό
μπαγιόκο, το	=	αποταμίευση, πορτοφόλι, οικονομίες
μπαγιού, το	=	μικρός μπουφές με καθρέπτη
μπαλλατζής, ο	=	αυτός που παίζει το παιχνίδι μπαλάκια
μπαλαντζάρω	=	αμφιταλαντεύομαι
μπαλλάκια, τα	=	τυχερό παιχνίδι
μπαμπακούρα, η	=	συσσωρευμένα υπολείμματα μάλλινων ειδών
μπαμπακούρα, η	=	επίθεμα από βαμβάκι βρεγμένο με οινόπνευμα για θεραπεία κρυολογήματος
μπαμπλάς, ο	=	σκωπτικό, χοντροειδής, ανεσούμπαλος
μπαμπιλόνι, το	=	φράπα, γλυκολέμονο (του κουταλιού)
μπανιζοκοζάρω	=	κοιτώ, παρακολουθώ με πονηριά
μπαπτάρω	=	δένω, περιτυλίγω
μπάρα, η	=	σιδερομοχλός ασφαλείας πόρτας
μπαρραμπαρίζω	=	υπολογίζω, λογαριάζω
μπαρραντάκι, το	=	μικρός σύρτης
μπαράντι, το	=	σύρτης
μπάρκο, το	=	ναυτολόγηση, επιβίβαση σε πλοίο
μπασκάνω	=	ματιάζω
μπασμένος, ο	=	μικρόσωμος, καχεκτικός
μπάστακας, ο	=	ο συνεχώς παρών, δεμένος
μπαστούρα, η	=	δέσιμο στα δύο πόδια του ζώου
μπαστουρωμένος, ο	=	δεμένος, δεσμευμένος
μπαταλεύω	=	γίνομαι άχρηστος, ανενεργός
μπάταλος, ο	=	άχρηστος, ασυμμάζευτος
μπατζακλίκι, το	=	μπατζάκι παντελονιού
μπάτι	=	συμψηφισμένα, εξοφλημένα
μπαχαρίζει	=	ελαφρό αεράκι που ρυτιδώνει τη θάλασσα
μπεγεντίζω	=	αποφασίζω
μπεζούλα, η	=	πεζούλα
μπέκος, ο	=	αυτός που κατευθύνεται από την σύζυγο
Μπενουάς, ο	=	Βενέδικτος
μπεντούκα, η	=	υπερμεγέθης ψείρα
μπήγω (τις φωνές)	=	βάζω (τις φωνές)
μπιζ, το	=	υπαίθριο ομαδικό παιχνίδι
μπικικίνια, τα	=	χρήματα, λεφτά
μπλάστρι, το	=	έμπλαστρο
μπλεξούδα, η	=	πλεξίδα κόμμωσης
μπλεχτό, το	=	εργόχειρο πλεξίματος

μπλόκια, τα	=	ποντιζόμενοι ογκόλιθοι
μπλούκος, ο	=	ευτραφής, παχουλός, χαζός, βλάκας
μπογαριά, η	=	μεγάλο μπόι, ψηλός
μπόγια, τα	=	μεγέθη, ύψη
μπονώρα	=	πέρασε η ώρα, άργησες
μποξαδάκι, το	=	γυναικείο πλεχτό σάλι
μποράω	=	μπορώ
μπούα	=	νερό νηπίων
μπουγαδοκόφιο, το	=	μεγάλο κοφίνι της μπουγάδας
μπουγγέλο, το	=	κουβάς
μπουγιόζικος, ο	=	ογκώδης
μπουγιόζος, ο	=	ογκώδης
μπούζαρα, τα	=	δύσκολα
μπουζάνι, το	=	το δέσιμο του τσουβαλιού
μπουζουριάζω	=	καταναλώνω, συλλαμβάνω
μπουκίни, το	=	επιστόμιο
μπουκουμαμάς, ο	=	σκωπτικό, χαζός, άβουλος, βουτυρόπαιδο
μπουκουμιάζω	=	κάνω μάγια για να επιτύχω κάτι
μπουκουινιά, η	=	μπουκιά
μπουλαστίζω	=	πειράζω ενοχλώ ερωτικά
μπουμπουλώνομαι	=	κουκουλώνομαι από κρύο
μπουμπουνιέρα, η	=	μπομπονιέρα, θήκη κουφέτων
μπουνίδι, το	=	μπουνιά
μπουντέλι, το	=	υποστήριγμα
μπουντελιάρω	=	υποστηρίζω τεχνικά, κατασκευάζω υποστήριγμα
μπουρδομούρης, ο	=	σκωπτικό, ασχημομούρης
μπουρδουκλώνω	=	μπερδεύω, περδικλώνω
μπουρού, η	=	μεγάλο κοχύλι που παράγει ήχο
μπουρουρίζω	=	αγανακτώ
μπούσα	=	μπούκωμα, υπερτροφία
μπουσώνω	=	μπουκώνω, παρατρώνω, παραταίζω
μπουτουνιέρα, η	=	(κουμπότρυπα) θέση άνθους στο πέτο
μπούχλας, ο	=	σκωπτικό, σαχλαμάρας
μπουχλουμπού, η	=	άγευστη σούπα, νερομπούλι
μπουχτίζω	=	χορταίνω, αηδιάζω
μπραγκώνω	=	σκαρφαλώνω
μπράσσο, το	=	γυαλιστικό χάλκινων σκευών
μπρατέλλα, η	=	τιράντα
μπράτια, τα	=	πράγματα που μου ανήκουν
μπρισμιτζής, ο	=	πωλητής μεταξωτών κλωστών, ραπτικής
μπρόβαλε	=	εμφανίσου να σε ιδώ, κοίταξε
μπροβάλλω	=	εμφανίζομαι, φανερώνομαι

μπρούμουτα	=	πρηνηδόν
μυγιάγγιχτος, ο	=	παρεξηγούμενος με το παραμικρό
μωρουδάκι, το	=	μικρό μωράκι
μωρσή, η	=	προσφώνηση, μωρή εσύ
μωρόλογος, ο	=	συζητά χωρίς ουσία, ανόητος, φλύαρος
μωρολογία, η	=	συζήτηση χωρίς ουσία, ανοησία, φλυαρία
μυόγγιχτος, ο	=	παρεξηγούμενος με το παραμικρό
μωροπίστευτος, ο	=	εύπιστος, εύκολα πιστεύει, επηρεάζεται

N

νανά	=	νάνι, προτροπή βρέφους για ύπνο
νερόσουπα, η	=	νηστήσιμη, άλαδη σούπα
νέτα	=	περάτωση, τελείωμα
νεφταλίνη, η	=	ναφθαλίνη
Νησάκι, το	=	περιοχή στην Ερμούπολη
νήστεια, η	=	νηστεία
νιασιά	=	λυωμένα, πολτοποιημένα
νικολοβάρβαρα, τα	=	γιορτές Αγ. Βαρβάρας, Αγ. Νικολάου
νιονιό, το	=	μυαλό, λογική
νιτσιράδα, η	=	αδιάβροχος επενδύτης, νιτσεράδα
νογάω	=	γνωρίζω, μπορώ, αντιλαμβάνομαι
νοτιά, η	=	υγρή ατμόσφαιρα
νταγιαντώ	=	υποφέρω, ανέχομαι, κουμαντάρω
νταγιαντίζω	=	υποφέρω, ανέχομαι
νταγκιάζω	=	έχω υποστεί αλλοίωση (τρόφιμα)
νταγκό, το	=	ταγκιασμένο, αλλοιωμένο
ντάμι, το	=	στάβλος, κτηνοτροφικός οικίσκος
ντανιάρω	=	βάζω σε σειρά, σε στοίβα, ταξινομώ
νταντανίζω	=	δονώ, συγκλονίζω
νταούλι, το	=	πολύ πρησμένο
ντε	=	επιφώνημα προτροπής εκκίνησης ζώου
ντεκότο, το	=	χτυπητό αυγό (άβραστος κρόκος)
ντεμπεσίρι, το	=	κιμωλία, τιμπισίρι
ντελίνι, το	=	πανύψηλος, δυνατός
ντεντίο	=	(βροχή), συνεχής δυνατή
ντερέκι, το	=	ψηλόσωμος
ντιλάλης, ο	=	ντελάλης, διαλαλητής
ντι ντι ντι, το	=	χημικό υγρό απολύμανσης
ντοκερί, το	=	τύπος ναυτικού παντελονιού
ντόλτσα, η	=	είδος γλυκού πορτοκαλιού
Ντομένικος, ο	=	Δομήνικος, Κυριάκος
ντον	=	Δον, πρόθεμα ονόματος Καθολικών ιερέων
ντος (από)	=	από ντος, από τότε
ντουβράς, ο	=	ντορβάς, σακίδιο
ντούμπα, η	=	πέσιμο, πτώση
ντουμπάρω	=	τουμπάρω, πέφτω
ντουμπί, το	=	τύμπανο
ντραμετζάνα, η	=	νταμετζάνα, γυάλινο δοχείο υγρών

ντρίλλι, το	=	είδος υφάσματος, δρίλλι
ντρισαϊ, το	=	αρωματικό φυτό, αρμπαρόριζα
ντρούμπα, η	=	τρόμπα
ντρομπάρω	=	τρομπάρω
ντύνου	=	άρχισε να ντύνεσαι
ντωνε	=	των, (γενική πληθυντικού)
νωματάρχης, ο	=	ενωμοτάρχης

ξαγορεύομαι	=	εξομολογούμαι
ξαγόρευση, η	=	εξομολόγηση
ξαδερφάδες, οι	=	εξαδέλφες
ξακριβωμένο, το	=	σίγουρο, ηλεγμένο
ξακριβώνω	=	ελέγχω, επαληθεύω
ξαλείφω	=	εξαλείφω, εξαφανίζω
ξαμμένος, ο	=	εξεσμένος, κατεργασμένος, καθαρισμένος
ξαναμεταγίνομαι	=	ξανασυμβαίνει, υποτροπιάζω
ξαναμωραίνομαι	=	κάνω ή λέω ανοησίες
ξαναμωραμένος, ο	=	αυτός που ξεμωράθηκε, ανόητος
ξαποδίτης, ο	=	εξαποδίτης, σατανάς, διάβολος
ξεβγάζομαι	=	ξεπλένομαι από σαπουνάδες
ξεβγάζω	=	ξεπλένω
ξέβγαλμα, το	=	ξέπλυμα
ξεβγαλμένος, ο	=	ξεπλυμένος
ξεγάνωτος, ο	=	μη κασσιτερωμένος, μη γανωμένος
ξεγάριαστος, ο	=	καθαρός, περιποιημένος, ευπρόσωπος
ξεγράφομαι	=	διαγράφομαι, παραιτούμαι
ξεδιαλέω	=	ξεδιαλέγω, διαλέγω το καλύτερο
ξεδιαλύω	=	ξεδιαλύνω, ξεκαθαρίζω, διευκρινίζω
ξεδίνω	=	χαλαρώνω, ανακουφίζομαι
ξεθαμπώνω	=	καθαρίζω το θάμπωμα
ξεθερμάω	=	πλένω τα πιατικά
ξεκαπίστρωτος, ο	=	ανάγωγος, αγενής
ξεκεφάλωμα, το	=	επίλυση, διευθέτηση
ξεκεφαλώνω	=	τα βγάζω πέρα, τα καταφέρνω
ξεκουβαλάω	=	μετοικώ, μετακινούμαι, μεταφέρω
ξεκουμπίζομαι	=	φεύγω ανωμάλως, διώχνομαι
ξεκούμπωτος, ο	=	με ανοικτά κουμπιά
ξεκουτιάρης, ο	=	ανόητος, ξεμωραμένος
ξεκοφτιά, η	=	απατεωνιά, πονηριά
ξεκοφτιάρης, ο	=	πονηρός, παγαπόντης
ξελασκάρω	=	ξεσφίγγω, χαλαρώνω
ξελουριάζω	=	κόβω σε λωρίδες
ξελουρίζω	=	κόβω σε λωρίδες
ξεμανικώνομαι	=	βγάζω τα μανίκια
ξεμερδίζω	=	κόβω σε κομμάτια, μερτικά, διαλύω
ξεμποσκάρω	=	ξεσφίγγω, χαλαρώνω

ξεμωραίνομαι	=	ξαναμωραίνομαι, κάνω ή λέω ανοησίες
ξεμωραμένος, ο	=	αυτός που ξεμωράθηκε, ανόητος
ξενερώνω	=	βγαίνω απ' τα νερά μου, παραπλανούμαι
ξενέρωτος, ο	=	αυτός που βγήκε απ' τα νερά του
ξεντύνομαι	=	βγάζω τα ρούχα μου
ξεντύνω	=	βγάζω τα ρούχα
ξεπαπουτσώνομαι	=	βγάζω τα παπούτσια μου
ξεπαπούτσωτος, ο	=	ξυπόλητος
ξεπαραβγαίνω	=	συναγωνίζομαι, υπερτερώνω, ξεπερνώνω
ξεπατικώνω	=	ξεσηκώνω, αντιγράφω
ξεπατικοσούρα, η	=	ξεσήκωμα, αντιγραφή
ξεπεραντώνω	=	διεκπεραιώνω, φέρω εις πέρας
ξεπιάνομαι	=	ξεμουδιάζω
ξεπιασμένος, ο	=	ξεμούδιαστος
ξεπιτούτου	=	εξεπίτηδες, γι' αυτόν το σκοπό
ξεραθυμάω	=	ευχαριστούμαι, απολαμβάνω
ξερακιανός, ο	=	ισχνός, αδύνατος, λιπόσαρκος
ξερνοβολάω	=	κάνω συνεχή εμετό
ξεροκολιαστό, το	=	ξερό γλυκό σύκο
ξεροτήγανα, τα	=	δίπλες, γλυκό παρασκεύασμα
ξεροτράχαλο, το	=	ξερολιθιά, ερείπιο, χάλασμα
ξεροτρόχαλο, το	=	ξερολιθιά, ερείπιο, χάλασμα
ξεσκαρτάρω	=	ξεκαθαρίζω, διαλέγω, βγάζω τα σκάρτα
ξέσκολα	=	σε χρόνο μετά την αργία (σκόλη)
ξεσκολάω	=	τελειώνω το σχολείο
ξεσκολίζω	=	τελειώνω το σχολείο
ξεσκουμάρω	=	ξοδεύω, δαπανώ
ξεσκουμίζω	=	ξοδεύω, δαπανώ
ξεσχολίζω	=	τελειώνω το σχολείο
ξεσχολάω	=	τελειώνω το σχολείο
ξεύρω	=	ξέρω, γνωρίζω
ξεφικαρώθηκε	=	ξήλωσε το γύρισμα (το φικάρι)
ξεφτέρι, το	=	έξυπνος, σημαντικός, εξαπτέρυγο
ξεχαλώνω	=	βγάζω ή σηκώνω τα χαλιά
ξεχρονίζω	=	καθυστερώ
ξινίλα, η	=	φυτό με βλαστάρι υπόξινης γεύσης
ξόβεργα, η	=	ιξόβεργα, κολλώδης βέργα
ξόμπλι, το	=	κουτσομπολιό, πειραχτήρι
ξομπλιάζω	=	σχολιάζω, κουτσομπολεύω
ξούρισμα, το	=	ξύρισμα
ξουρούχι, το	=	ολικό κόψιμο μαλλιών
ξυλιάζω	=	παγώνω, κρυώνω

ξυλίκι, το	=	μικρό ξύλο, υπαίθριο παιχνίδι
ξυλομαχαιρού, η	=	ποικιλία σταφυλιών
ξύσα, η	=	επιθυμία για ξύσιμο επιδερμίδας

Ο

Οβραίος, ο	=	εβραίος
όκιο, το	=	οπή διέλευσης της άγκυρας
όλε	=	επιφώνημα έκπληξης
όλεδα	=	επιφώνημα έκπληξης
ολομαζι	=	αιφνίδια, ξαφνικά, απότομα
ολόρθος, ο	=	όρθιος
ομπρός	=	εμπρός
οξαποδίτης, ο	=	σατανάς, διάβολος, εξαποδίτης
οξαποδώ, ο	=	σατανάς, διάβολος
ορθόκλωσσο, το	=	συνήθεια συνεχούς ορθοστασίας
ορνός, ο	=	(αρσενικό) άγριο σύκο για γονιμοποίηση
όρτσα	=	ναυτική λέξη – παράγγελμα, κράτα, βάστα
όσαμε	=	μέχρι, περίπου, ίσαμε
οτοιμάζομαι	=	ετοιμάζομαι
οτοιμάζω	=	ετοιμάζω
οτοιμασία, η	=	ετοιμασία
οτρά, η	=	τεμάχιο κλωστής
ούρα	=	επιφώνημα προσπάθειας
ουρά, η	=	άκρο κόκκυγος
ούργιος, ο	=	ούριος, απαλός, ευνοϊκός, αδύναμος
όρσε	=	ιδού, να
όχεντρα	=	οχιά
οχτρός, ο	=	εχθρός
οχυτός, ο	=	οχετό

Π

πασίνω	=	πηγαίνω
παβιόνι, το	=	παράσπιτο, αγροτικός οικίσκος ξεκούρασης
παβούρι, το	=	παγούρι, υδροδοχείο
πάγκα, η	=	κάθισμα καθολικών ναών
παγιαύλι, το	=	αυλός, σουραύλι
πάενε	=	πήγαινε
παιδιακίζω	=	κάνω παιδικά καμώματα
παιζογλαντίζω	=	παίζω συνεχώς και καθ' υπερβολήν
παιχνίδια, τα	=	μουσικό συγκρότημα, ομάδα μουσικών
παιχνιδιάτορας, ο	=	οργανοπαίκτης, μουσικός
παλαμαριάζω	=	δένω με караβόσχοινο (παλαμάρι) (μτφ.) προβαίνω σε σαρκική επαφή
παλαμιά, η	=	κτύπημα δια της παλάμης
πάμετε	=	άντε πάμε
παμείτε	=	άντε πάμε
πανάδα, η	=	πρόχειρο μείγμα διαφόρων τροφών
πάνιαση, η	=	υγρασία
πανιότα, η	=	ψωμί (ιταλ. προέλευσης)
πανιοτάκι, το	=	μικρής ποσότητας ψωμί
πάντα, η	=	προστατευτικό επίτοιχο χαλάκι στο πλάι κρεβατιού
πανταχούσα, η	=	επίπληξη, κατηγορία, επιτιμητικό έγγραφο
Πάος, ο	=	χωριό Πάγος
παπαζωτό, το	=	φάρμακο, αλοιφή για ψείρες
πάπαλα	=	τέλος (λέξη νηπίων)
παπαλάς, ο	=	μεγάλο δάκτυλο ποδιού
παπουδιάζω	=	ρυτιδιάζω από το νερό
παραγουλιάζω	=	κτυπώ και τρίβω το χταπόδι
παραγούλιασμα, το	=	κτύπημα και τρίψιμο του χταποδιού
παραγιουδάκι, το	=	μικρός υπηρέτης, βοηθός
παράδεισος, η	=	ο παράδεισος
παραλογιάζω	=	αφαιρούμαι, δεν προσέχω
παράνομα, το	=	επίθετο
παραντουράω	=	παραπατώ, περπατώ με αστάθεια
παρασόλι, το	=	ομπρέλα
παραφέλα, η	=	μικρό φελάκι, ξέσμα, φλούδα, κομματάκι
παραφρίνομαι	=	αφαιρούμαι, παραλογιάζω παραφυλάω – παραμονεύω, ενεδρεύω, караδοκώ
παρδαλίζω	=	φωτοσκιάζομαι στον ήλιο

παρλαμέντο, το	=	φλυαρία, λογόρροια, πολυλογία
πασαμουρδώνω	=	πασαλείβω
πασαμούρδωμα	=	πασάλειμμα
πάσι, το	=	διαλυμένη τροφή για προσέλκυση ψαριών, μαλάγρα
πασκάζω	=	διακόπτω την νηστεία
πασπάτι, το	=	καθυστέρηση, κωλυσιεργία
πάσσο, το	=	θηλυκό επιδεικτικό λίκνισμα, πέρασμα, σκέρτσο, νάζι
παστέλλα, η	=	υπαίθριο παιδικό ομαδικό παιχνίδι με πλατυσμένη πέτρα
παστελλαριά, η	=	πλατυσμένο φουρνιστό σύκο με σησάμι
πατάρα, η	=	μεγάλο πατάρι, εξέδρα, υπερών
πατελέττα, η	=	σειρά κρυφών κουμπιών και κουμπότρυπων
πατημαλιά, η	=	πατημασιά, ίχνος ποδιού, βήμα
πατητή, η	=	(βουτιά) ώθηση με τα πόδια
πατικώνω	=	συμπιέζω
πατουλιό, το	=	κακοφτιαγμένη, απεριποίητη
πατσιζω	=	χτυπώ την παρειά με το χέρι
πατσουλιάζω	=	δημιουργώ ακαταστασία
πατσουρώνω	=	τσαλακώνω
πεζούλα, η	=	λιθόκτιστο τοιχίον δρόμου
πεκίни, το	=	επιστόμιο χάλκινων μουσικών οργάνων
πελιστέρι, το	=	περιστέρι
πεντικοκούραδο, το	=	ακαθαρσία ποντικού
πεντικός, ο	=	ποντικός
περάντι, το	=	σύρτης, μπάρα, μπαράντι
περατζάδα, η	=	πέρασμα, βόλτα, παρουσία
περγελάω	=	περιγελώ
περεχάω	=	περιχέω, περιχύνω
περιθαλάσσιο, το	=	πλησίον της ακτής, παραθαλάσσιο
περίπουλο, το	=	περίπολος
πέρσι	=	πέρυσσι, το παρελθόν έτος
πεσκίρι, το	=	προσόψιον, πετσέτα
πεταδόρος, ο	=	το πουλί που πετάει μέσα στον καμπατζέ, «κράχτης»
πεταδούρος, ο	=	το πουλί που πετάει μέσα στον καμπατζέ, «κράχτης»
πετεινός, ο	=	(κεφαλιού) αντίστροφη έκφυση μαλλιών
πετροζούλημα, το	=	τραύμα πέλματος από βίαιο πάτημα σε πέτρα
πετσικάρει	=	δεν εφαρμόζει ακριβώς λόγω αλλοίωσης
πέτσικο, το	=	αλλοιωμένο, δεν εφαρμόζει ακριβώς
πετσούρι, το	=	φλούδα, εξωτερικό του ψωμιού
Πευκάκια, τα	=	περιοχή (με πλατεία) στην Ερμούπολη
πηαινάμενος, ο	=	είμαι καθ' οδόν, έχω αφιχθεί
Πηγή, η	=	τοπωνύμιο εξοχικής περιοχής με νερό
πήχη, η	=	ο πήχης

πηχτή, η	=	χοιρινό έδεσμα
πιάνομαι	=	μουδιάζω, αγκυλώνομαι, παραλύω
πιασμένος, ο	=	αγκυλωμένος, μουδιασμένος
πιατάρα, η	=	πιατέλα
πίζουλος, ο	=	επικίνδυνος, επιρρεπής
πικάρω	=	προσβάλλω, ενοχλώ, εκνευρίζω, γινατώνω
πικές, ο	=	σημάδι μπάλας μπιλιάρδου
πιλατεύω	=	καλοπιάνω, μαλαγανεύω
πίνα, η	=	μεγάλο οστρακοειδές βρώσιμο θαλασσινό
πιότερο	=	περισσότερο
Πιπεριά, η	=	τοπωνύμιο γειτονιάς στην Ερμούπολη
πιρουνιάζομαι	=	με διαπερνά το ψύχος
πιρουνιάζω	=	διαπερνώ (ψύχος, υγρασία)
πιτακώνομαι	=	συμπιέζομαι
πιτακώνω	=	συμπιέζω
πιτσιρδελάκι, το	=	πιτσιρικάκι
πιτσιρδέλι, το	=	πιτσιρίκι
πλάκα, η	=	λίθινος πίνακας πρόχειρης γραφής
Πλάκες, οι	=	τοπωνύμιο γειτονιάς στην Ερμούπολη
πλάκωση, η	=	δυσθυμία, στενοχώρια
πλαταιΐτσα, η	=	μικρή πλατεία
πλεξάνα, η	=	πλεξούδα σκόρδων και κρεμμυδιών
πλερεξούσιο, το	=	πληρεξούσιο
πλες	=	επιπλέει
πλεύω	=	επιπλέω
πλώριος, ο	=	της πλώρης, πλωριός
πουλουδάτο, το	=	πλουμιστό, στολισμένο
πούλουδο, το	=	στόλισμα
πούπουλο, το	=	πόμολο, μοχλός ανοίγματος
πούμπουλο, το	=	πόμολο, μοχλός ανοίγματος
πούντος, ο	=	πόντος, θηλειά στο πλέξιμο
πρακόφυλλο, το	=	αμπελόφυλλο (για ντολμάδες)
πρασόκουρας, ο	=	έντομο ξύλου, μαμούνι, σαραάκι, μτφ. ζήλεια
πρατιγάρω	=	ναυτική λέξη, ελευθεροκοινωνώ
πράτιγο, το	=	ναυτική λέξη, ελευθεροκοινωνία πλοίου
πράτιγος, ο	=	ειδήμων, γνώστης, πλοηγός
πρηνηδόν	=	πρηνηδόν, μπρούμυτα
πριγιόνι, το	=	πριόνι
πριόπερσι	=	πρόπερσι
προβάλλω	=	εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι
πρόβαλε	=	εμφανίσου (να σε ιδώ)
προϊβάζομαι	=	προβιβάζομαι

προϊβάζω	=	προβιβάζω
προϊβασμός	=	προβιβασμός
προικούσα, η	=	γυναίκα που έχει προίκα
προκαίνω	=	προλαβαίνω
προκοσύνη, η	=	προκοπή
προκοψύνη, η	=	προκοπή
πρόσθεση, η	=	πρόσθεση
προσώρας	=	επί του παρόντος, για την ώρα
προχειροδούλης, ο	=	τσαπατσούλης, ενεργών προχείρως
πρωϊνιάτικα	=	στην πρωινή ώρα
πρωτινός, ο	=	προγενέστερος
πυριάζω	=	εξάπτομαι, ανάβω, φουντώνω

Ρ

ράισμα, το	=	ράγισμα
ραϊσμένος, ο	=	ραγισμένος
ράντα, η	=	τιράντα
ραπάνα, η	=	γλωσσοκοπάνα
ρεμετζάρισμα, το	=	δέσιμο πλοίου
ρεμέτζο, το	=	θέση δεσίματος, προβλήτα
ρεμούλα, η	=	πλαγιοκόπημα (στα στεφανωτά)
ρεμπούμπλικα, η	=	ανδρικό καπέλο επίσημης αμφίεσης
ρεντίκουλο, το	=	ρεζίλι, διαπόμπευση, ρεντίκουλο
ρεστιά, η	=	βουβός αφανής κυματισμός λιμανιών
ρίγα, η	=	χάρακας
ριχτάρι, το	=	κάλυμμα κρεβατιού ή καναπέ
ρίχτω	=	ρίπτω, ρίχνω
ροδάνι, το	=	μτφ. κλωτσιά
ροδάριο, το	=	θρησκευτικό ανάγνωσμα, προσευχή, δυτ. εκκλησίας
ροζάριο, το	=	θρησκευτικό ανάγνωσμα, προσευχή, δυτ. εκκλησίας
ρουχοβόλι, το	=	μεγάλη ποσότητα ρούχων
ρουχομάνι, το	=	μεγάλη ποσότητα ρούχων
ρύμα, η	=	σοκάκι, στεναδάκι, ρύμη
ρυμνί, το	=	πολύ μικρό σοκάκι
ρωμιός, ο	=	ανατολικού δόγματος, ορθόδοξος

Σ

σαβόρε	=	τρόπος μαγειρέματος ψαριών (με ξύδι, δεντρολίβανο)
σαβόρι	=	τρόπος μαγειρέματος ψαριών (με ξύδι, δεντρολίβανο)
σαγγελέας, ο	=	εισαγγελέας
σαϊνιά, η	=	εξυπνάδα, ευφυΐα, ευστροφία
σαΐτα, η	=	μικρός αυτοσχέδιος χαρταετός
σάλα, η	=	αίθουσα υποδοχής
σαλαγκιά, η	=	αλιευτικό αγκίστρι τριών αιχμών
σαλαχόβεργα, η	=	αποξηραμένη ουρά σαλαχιού, μαστίγιο
σαλελέ, το	=	αργοκινησία, ηρεμία, χαλαρότητα
σαλοπατώ	=	πατώ στη σάλα, λερώνω τα καθαρά, αναστατώνω
σάματι	=	άλλωστε, μήπως, ίσως
σάμε	=	ίσαμε, περίπου, μέχρι
σαμιαμίδι, το	=	μικρή σαύρα
σαμιαμίθι, το	=	μικρή σαύρα
σαμπάνι, το	=	ναυτ. λέξη σχοιένιος κλωβός ανύψωσης - μεταφοράς
σαμπάνια, η	=	μάζα ανυψούμενων - μεταφερόμενων με το σαμπάνι
σάμπως	=	μήπως
σανσέ, το	=	αρωματική μικρή ζελοειδής καραμέλα
σαυράδα, η	=	σαύρα
σαυράδι, το	=	μικρή σαύρα
σαχλαμπούχλας, ο	=	σαχλαμάρας σκωπτικά
σαχλός, ο	=	σαχλαμάρας
σαχλοτρώω	=	τρώω ανόρεκτα, ανεπαρκώς, εξασθενημένα
σβράχνια, τα	=	σπάραχνα, βράγχια
σβραχιάζω	=	βραχιάζω
σβράχνιασμα	=	βράχνιασμα
σβραχνιασμένος	=	βραχνιασμένος
σβραχνός, ο	=	βραχνός
σγρομπαλάκι, το	=	μικρό δερματικό εξόγκωμα
σγρόμπος, ο	=	δερματικό εξόγκωμα
σγρουμπούλι, το	=	δερματικό εξόγκωμα
σγρουμπουλάκι, το	=	μικρό δερματικό εξόγκωμα
σεινάμενος, ο	=	ταλαντευόμενος, καμαρωτός, σκερτσόζος
σεκλεντίζομαι	=	στενοχωρούμαι
σεκλεντίζω	=	στενοχωρώ
σεκλέτι, το	=	στενοχώρια, βάρος
σεντίνα, η	=	το βάθος, βάση, του πλοίου εσωτερικά
σερβάντα, η	=	οικιακό έπιπλο, είδος απλού μπουφέ

σεργιανάω	=	κάνω περίπατο
σεργιανίζω	=	κάνω περίπατο
σερσέμης, ο	=	σαστισμένος, χαμένος, χαζός
σερτάρι, το	=	συρτάρι
σέφκουλο, το	=	σέσκουλο χορταρικό
σικλάκι, το	=	μικρή σίκλα, μικρό υδροδοχείο, κουβαδάκι
σικλί, το	=	σίκλα, υδροδοχείο, κουβαδάκι
σιλιγούδι, το	=	σαμιαμίδι, μικρή σαύρα, μολιντήρι
σιόλα, η	=	σόλα παπουτσιού, πέλμα
σιργιανάω	=	κάνω περίπατο
σιργιανίζω	=	κάνω περίπατο
σισταρισμένος, ο	=	συγκροτημένος, συνεννοήσιμος
σίσυρο, το	=	χοιρινό έδεσμα, παρασκεύασμα
σίχλα, η	=	βρωμερότητα, βρωμιά
σίχλα, η	=	σίκλα, υδροδοχείο, κουβαδάκι
σιχλάκι, το	=	μικρή σίκλα, μικρό υδροδοχείο, κουβαδάκι
σιχλί, το	=	σίκλα, υδροδοχείο, κουβαδάκι
σιψάντης, ο	=	πράκτωρ τροφοδότης πλοίου (ναυτ. λέξη)
σκάει	=	φυτρώνει, βλασταίνει
σκαλοπατού, η	=	κουτσομπόλα, κουσελιάρα
σκαλούνι, το	=	εντοιχισμένο πλακάκι απόθεσης λάμπας ή κουμαριού
σκάνια, τα	=	καθίσματα - στασίδια δυτικών ναών
σκάνταλο, το	=	υποκινητής, διαβολέας
σκάντζα, η	=	αλλαγή, αντικατάσταση
σκάπουλος, ο	=	αντικαταστάτης βάρδιας (ναυτ. λέξη)
σκαρμός, ο	=	κάθετος ξυλομοχλός στερέωσης κουπιού
σκάση, η	=	δυσθυμία, στεναχώρια
σκατογένης, ο	=	σατανάς, διάβολος
σκατολοΐδια, τα	=	άχρηστα παντός είδους αντικείμενα
σκατονοικοκύρης,	=	κακονοικοκύρης, ακατάστατος
σκάτουλα, η	=	παιδικό υπαίθριο ομαδικό παιχνίδι
σκατουλέτα, η	=	κονσέρβα κρέατος (λέξη περιόδου Κατοχής)
σκέβομαι	=	σκέπτομαι
σκεπανά, τα	=	προφυλαγμένα από κακές καιρικές συνθήκες
σκεπανίζει	=	προφυλάσσεται από κακές καιρικές συνθήκες
σκεπανό, το	=	προφυλαγμένο από κακές καιρικές συνθήκες
σκιάχτρο, το	=	ανθρωπόμορφο κατασκεύασμα εκφοβισμού πουλιών
σκίρτος, ο	=	κιούρτος, αλιευτικό εργαλείο, κλωβός παγίδευσης ψαριών
σκλερή, η	=	άγονο πετρώδες έδαφος
σκορδέλα, η	=	φύτρο κρεμμυδιού για φύτεμα, μικρό κρεμμύδι σπιφάδου
σκορδομακάρονα, τα	=	μακαρόνια παρασκευασμένα με γεύση - οσμή σκόρδου
σκορπολόϊ, το	=	ασυμμάζευτα, διασκορπισμένα, διαλυμένα

σκορτσάρω	=	φέρω αντίσταση
σκόρτσο, το	=	αντίσταση
σκουλί, το	=	μαλλί της κεφαλής
σκουλόπετρα, η	=	είδος σκουληκιού, σαρανταποδαρούσα
σκουλού, η	=	αχτένιστη, με απεριποίητη κόμη (δηκτικό)
σκουμπανιά, η	=	ομαδικό υπαίθριο παιχνίδι
σκουντιά, η	=	σπρώξιμο
σκουντράω	=	τσουγκρίζω, συγκρούομαι
σκούντρημα, το	=	σπρώξιμο, σύγκρουση
σκουντριά, η	=	σπρώξιμο, σύγκρουση
σκουράντζο, το	=	ρέγγα, μτφ. λιπόσαρκος, κοκκαλιάρης
σκουρδουλιάζω	=	παρατρώγω, τρώγω με βουλιμία
σκούρο, το	=	εξωτερικό σκοτεινό παραθυρόφυλλο
σκουτούρα, η	=	σκοτούρα
σμπόρλος, ο	=	όγκος, κάτι συμπαγές, κολλημένα υλικά
σόγια, τα	=	πρόσωπα της οικογένειας, συγγένεια
σολάν, το	=	γυαλιστικό υγρό παλαιότερων ετών
σοπάκι, το	=	ράβδος, γκλόμπ
σοπακιά, η	=	χτύπημα με ράβδο
συναίματος, ο	=	γεμάτος αίματα
σύναψη, η	=	σύνοψις, συνολική καταγραφή
συνενογιέμαι	=	συνεννοούμαι
συνερισιό, το	=	μνησικακία
συνθεμένος, ο	=	απαρτιζόμενος, συντεταγμένος
συνόκαιρος, ο	=	σύγχρονος, συνομήλικος
συνομπαινεί (μου)	=	(μου) μπαίνει ιδέα, υποψιάζομαι
συνόμπει (μου)	=	(μου) μπήκε ιδέα, υποψιάζομαι
συνομπήκε (μου)	=	(μου) μπήκε ιδέα, υποψιάστηκα
συνονογιέμαι	=	συνεννοούμαι
συνορισιό, το	=	μνησικακία
συνταξιούρχος, ο	=	συνταξιούχος
συντρέχτρα, η	=	αρωγός στην ανάγκη συνανθρώπων
σύσυρο, το	=	τσιγαρίδα πέτσας χοίρου
σύσκατος, ο	=	λερωμένος με ακαθαρσίες
σύχριστος, ο	=	αλλοιωμένος, λερωμένος, μπερδεμένος
σφέλα, η	=	φετούλα φρούτου, τυριού κ.λπ.
σφαγίκι, το	=	σφαγμένο ζώο, σφαγή
σφιντίλι, το	=	είδος πτηνού, μτφ. βιαστικός, ταχύς
σφουλιδιά, η	=	αταξία, ακαταστασία, πονηριά
σχολνάω	=	τελειώνω εργασία ή μαθήματα
σώνει	=	φτάνει, αρκεί, τελειώνει

T

τσαγαλύ, το	=	πρασινωπό
τσαγανό, το	=	φιλότιμο, ψυχική δύναμη
τσαγκαριό, το	=	τσαγκαράδικο, υποδηματοποιείο
τσαγκός, ο	=	δύστροπος, εριστικός
τσαγκουρνάω	=	γρατζουνάω
τσαγκουρνιά, η	=	γρατζουνιά
τσαγκούρνισμα, το	=	γρατζούνισμα
τσαερό, το	=	τσαγιερό, σκεύος τσαγιού
τσαϊλι, το	=	χαλίκι κυρίως πήλινο
τσακιστά, τα	=	μτφ. ξηροκάρπια
τσακουμάκι, το	=	τσακμάκι, αναπηήρας
τσαλαπετεινός, ο	=	μτφ. αντίστροφη έκφυση μαλλιών στα παιδιά
τσαλιμάκι, το	=	επιδέξια υπεκφυγή, τέχνασμα, τσαλίμι
τσαλίμια, η	=	επιδέξια υπεκφυγή, τέχνασμα, τσαλίμι
τσαμακώνω	=	αρπάζω, συλλαμβάνω, τσακώνω
τσαμπουκαλής, ο	=	εριστικός, φασαριόζος, παλληκαράς
τσαμπούρνα, η	=	μουσικό όργανο γκάντα
τσαμπουρνάρης, ο	=	οργανοπαίκτης τσαμπούρνας
τσαμπουρνάω	=	φλυαρώ, μωρολογώ
τσαούσα, η	=	θρασεία, καταφερτζού
τσαπατσοδουλειά, η	=	προχειροδουλειά
τσαπατσουλιάζω	=	κακονοικοκυρεύω, διευθετώ ακατάστατα
τσασκάκι, το	=	μικρό κυπελλάκι
τσατιμάς, ο	=	ξυλοκατασκευασμένος τοίχος, τσατμάς
τσατσαρώννα, η	=	καυγατζού, προπέτισσα, αυθάδης
τσαχαλεύω	=	θορυβώ, ενοχλώ, σκαλίζω, αναμοχλεύω

Τέλος..